

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznaniła,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina, oznaniła in
reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu.

Odprte rekla-
macije so,
poštne proste.

POPOTNIK.

Časopis za učitelje in prijatelje šole.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev v Ljubljani.“

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Uredništvo in
upravnistvo :
Reiserstrasse 8.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu.

Pismom, ki zah-
tevajo odgovor,
naj se pridejo
primerne poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Defraktorna pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
sveto pisane knjige
se ne vračajo.

O materinščini na naših ljudskih šolah.

(Za nagrado.)

(Konec.)

IV. Nekaj o naših slovnicaх na osnovnih šolah.

Marsikdo me bode po tem, kar sem zgoraj omenjal, smatral strastnim sovražnikom slovnicaм, katere želim pomesti s šolskega površja! Gotovo je za življenje važnejši govor po mislih urejen, v besedah gladek, nego slovniško vskoden. Govor je slika mislij. Te so izvirne, zaradi tega je vaja v mišljenju prva naloga. K takemu govoru pripravlja dobra vaja slogova, nikdar pa množica raznih stavkov z različnim stvarnim obsegom. Lahko torej trdimo: Naravno je, da slogova vaja stopa pred slovnico, a pozneje koraka ž njo vstric. Prav dobro omenja o tem češki učitelj K. Kalal: „Kipar najprvo izkleše celotno podobo — pri tem si dá največ opraviti — potem stoprav ostrugava in gladi del za delom. Stoprav, ko je besedna snov večja, prva potrebna vaja v spisju krepkejša in misli čilejša, možno je učiti slovnice.“ Komensky priporoča v svoji „Metodiki jezikov“ pravo vsporednost stvari in besed ter uči, da bi se s takim ravnanjem in samo prakso vse doseglo lagodno in uspešno. Uk jezikovni mora stopati vstric z realijami. Kakor se razume, ravno tako naj se lika jezik najboljše na stvarih iz otročjega življenja.

Koliko pa še tradijo učitelji — slovničarji s svojo „srčkano“ slovnico! Koliko veselja imajo, da jim znajo učenci napisati po 50 slovničnih vzgledov, katere so napravili po nekaki šabloni! Sama slovniška pravila, ki se pozneje popolnoma razkadé, ne pomagajo veliko. Znano je, da delajo slovniške napake tudi oni učenci, ki so napolnjeni s pravili, ki znajo izborno sklanjati in spregati, ter mnogokrat „paradirajo“ pri inspekcijah. Učitelj — slovničar ne čuti tukaj, da je vadil učencem le razum, dostikrat samo spomin, v nemar puščajoč vse druge duševne moči.

Po težavnem slovniškem potu trpinčijo se slovničarji s poučevanjem v skladju slog poboljševati. Zopet se tu ujemam s prej imenovanim češkim učiteljem, ki pravi, da najbolj sovraži dosedanji način poučevanja v skladju. Ves ta pouk imenuje „dranzirovanje“ stavkov. Skladje naj se uči le dotlej, dokler ima praktično važnost. S prelaganjem stavkovih členov in obratno napravljajo se slabi in nenaravni poskusi s krasnim našim jezikom. Tako daleč izgrešimo v učenost. Razum se sicer bistri s poukom stavkoslovnim; a predmet je to-li obširen, da se lahko iz njega izbere, kar um bistri in kar ima praktične vrednosti.

Kakošne so naše slovnice? Njih spisateljci so taki metodiki, ki menijo, da bi se misel le in le k slovnici obračala, da bi bil slovniški dohodek po možnosti največi. Nečem se predrznoti, da bi ocenjeval slovnice naših ljudskih šol, a odkrito moram reči, ljube mi

niso vže zato ne, ker nobedna ne olajšuje učitelju težavnega jezikovnega pouka. Slovnice na naših narodnih šolah so za posamezne starostne stopinje v prvi vrsti preogromne, v drugej pa celó znanstvene. Poglejmo le Končnik-ovo slovnico, kakošen „codex“ je to! Znanstvena je tudi, vsaj jo rabijo kot učno knjigo na spodnjih razredih gimnazije v Celju in na učiteljsišču v Mariboru! Taka slovnica, katere se je učiteljsiščnik učil z velikim trudom, naj bode tudi učna knjiga narodni šoli? Ni-li to ironija? Tu mi bode takoj kdo oporekal ter svetoval: „Izberi si iz nje, kar se ti prikladno zdi za malo deco.“ Slovnica je izerpljivo morje, iz tega naj zajemlje učitelj? Kolika teža učitelju! Tedaj naj bi bilo isto tako v drugih predmetih! Čemu nam je treba teh računice? Vzemimo si Močnik-Celestin-ovo matematiko za nižjo gimnazijo! V tej knjigi so vse štiri računске operacije, desetinska števila so tudi, sklepnih računov tudi v njej ne pogrešaš, kar je pretežkega odvrzi, če ti lahkega nedostaje, pa dostavi in dopolni sam! Kaj se meniš, vsaj tvoje breme je sladko! A jaz pravim, ne nakladajmo si več bremen! Kakošna naj bode tedaj slovnica na osnovnih šolah, da ustreza svojemu namenu, čemu nam je sploh slovniška knjiga?

1. Slovnica naj bode načrt, kateri je moral do sedaj učitelj sam sestavljati za celo leto, ako ni hotel ribariti po mōtni vodi. Učitelj se mora zeló truditi, da napravi črtež, po katerem hoče slovniški pouk obravnavati. Marsikaj mora odmetavati in le to jemati v svoj črtež, kar se mu zdi pravo. Često pa se mora po slovniški uri povprašati: „Priatelj, čemu si to učil, bode-li hasnilo v obče jezikovnemu pouku?“ Slovnični učni črtež dozdeva se mi sličen vencu, kojega je spletla spretna roka deključina. Iz obilice raznobojnih cvetie izbiralo in izbiralo je dekile, slednjč dopletlo venec. Mnogo cvetie je zavrglo. A prijateljica njena posegla je po zavrženih cvetkah, ter iz njih spletla dražesten venec, ki presega ličnost prejšnjega. Tako spletamo učitelji slovniške kite. Katera je lepša in boljša?

Snov iz realij se je vravnala in razvrstila v skupine. Zakaj bi se ne dalo s slovnico tako napraviti? Po tem načrtu bi se morali strogo ravnati in kar nič odmikati se, kakor se ne smemo od dnevnega učnega reda. V taki slovnici naj bi bila oprimišča za učence, za učitelja pa mejniki, preko katerih bi ne smel stopati.

2. Slovnica naj daje pregled o dospetku in uspehu jezikovnega pouka. Učitelji se po razredih in mlajši tudi v službah pogosto menjavajo. Za njim mora nadaljevati drugi, imajoči inače nazore o jezikovnem pouku, ter težko popravlja za svojim prednikom, ali pa prav hitro skazi, kar je prednik dobrega pustil. Iz tednice se ne more raznati, kako daleč je prednik došel v slovnici; kajti tedniški zapiski ravnajo se po individualnosti učitelja. Ako bi pa slovnica imela označeno lastnost, nadaljevalo bi se vedno lahko, brez skrbi, brez muke, s krepkimi koraki.

3. Slovniška knjiga naj olajšava ponavljanje iz jezikovnega pouka. Veliko težje je snov ponavljati, nego z nova razpravljati. Ponavljanje mora se vršiti hitro, kratko in v markantnih potezah. Pri ponavljanju morajo učenci većinoma sami delati in učitelju odtegovati svojo pomoč, kolikor se da. Tu izvrstno pomaga tiskani tekst slovniške knjige.

4. Slovnica se mora poučevati na osnovnih šolah vže zaradi tega, ker pomaga po krajšem potu obravnavati šolska berila. Kako hitro se to vrši, le nekaj vzgledov. Postavi mesto te besede pridevnik s končnico „ski“, „ov“ itd. Naredi iz odvisnika glavni stavek! Izvodi iz glagola samostalnik s končnico „ak“, „ač“ itd. (To sem omenil onim, ki so taki sovražniki slovnici, da je ne morejo trpeti kar čisto nič.)

Dovoljujem si še nekaj pripomenkov k slovnici. Slovniški pouk mora se, kolikor možno, omejiti, da se le doseže prej omenjeni smoter. Število tehniških izrazov se dá do skrajne meje skrčiti. Postavim, čemu nam je treba sklonov: imenovalnik, roditeljski itd. Slovniški izrazi bi se morali bolj prilagoditi otroškemu duhu, ako bi se tudi s cela ne

skladali s tehničnimi. To imajo tudi Nemci na srednji stopinji. Pravila so stroge definicije, katere so dostikrat prav sovražne otroškemu duhu. Ogiblujemo se jih, ako moremo. Marsikatera slovniska pravila imajo več moč po diviziji, ne natezajmo jim toraj opredelnostne tesne obleke. Izpuščati se imajo vsa ona pravila, katera vže jezikovni čut podaja, kakor se pravi, da vže uho pové.

Ravno takó, kakor omenja Jos. Lendovšek v „Važni točki za program Vodnik-ove slavnosti“ v podlistku „Sl. Nar.“ 4. maja 1889.: „Nepotrebne novotarije, bodi-si gledé oblik bodi-si gledé terminologije, naj bi se opustile, toda krivi izrazi naj bi se na vsak način iztrebili“.

Z oblikami istega izraza, različnimi v oblikoslovju, sestavi in pravopisju ne smemo motiti šolarčkov, temveč izberimo si jedno obliko ter se té držimo dosledno. Dosledno pisavo v vseh šolarskih knjigah moremo vendar-le počasi doseči. H kratu to ne gré! A onim knjigam, ki pa po svojej pisavi kar naravnost delajo kvar našemu jeziku, zaprimo prej kakor prej šolske duri. Zlasti imam tu v mislih slov.-nemške slovnice, katekizme. V zadnjih kar mrgoli napak iz oblikoslovja in še več iz skladja. Koliko se trudi učitelj, da bi izboljšal učencem narodno govoreco, a vprek mu prihajajo jako zastarele, in napačne oblike.

K sklepu še jeden nasvet zadevajoč ta predmet. Vsak vé, da se bode dalo to ogromno delo ivrševati le z druženimi močmi. Vsa slov. učiteljska društva naj se ga lotijo ter natanko določijo učni črtež za posamezne starostne stopinje, posebej za malorazrednice, posebej za večrazrednice. Po teh načrtih osnujó naj se male slovnice. Katera slovnica naj bi nam bila po uravnavi tu v zgled? Po mojem mnenju: „*Deutsche Sprachschule. Grammatik. Orthographie und Stil in concentrischen Kreisen bearbeitet von W. Stein, B. Weiner und W. Wrang.*“ Kakor sem povdarjal, bodi nam ta slovnica vzgled le po uravnavi, vzgled, kako se morajo pisati slovnice za ljudske šole. Izpred očij pa ne smemo izpuščati narodnega idijoma. V poslednjem oziru posluževati bi se morali Janežič-Sket-ove in Končnik-ove slovnice. Ali bi nam ne mogel kateri srednješolski profesor na pomoč priskočiti ter nas poučiti, katera snov je važnejša in koliko je je treba, da osnujemo prvensko slovnico za daljni, vspešen razvoj materinščine v srednjih šolah in mej narodom? Veliko uslugo in pomoč hi storil ljudski in srednji šoli.

Dovolj za danes o tem predmetu! Namen bil je tem vrstam, da potisnem pero spretnjšim svojim tovarišem ali pa strokovnjakom v roke, da bi pisali in še dalje razpravljali o tem prevažnem predmetu naše ljudske šole. Prav pristrčno me bode veselilo, ako s temi besedami vskličem prav mnogo odzivov v korist milemu nam materinemu jeziku.

Prirodopisni pouk v jednorazrednicah.

(Pišeta prof. Henrik Schreiner in J. Koprivnik.)

(Dalje.)

H l e v.

Kaj je (na kmetih) blizo hiše, S? Hlev. Hlev je poslopje kakor hiša. Povej to, A. Še ti, R! Iz česa je vaš hlev, B? Iz kamenja. Da, vaš hlev je iz kamenja postavljen, je zidan. Iz česa je hlev B-jevih, M? Še jedenkrat, K! Iz česa je vaš hlev, R? Tudi zidan. Vaš, B? Zidan. Iz česa pa je vaš, G? Iz lesa. Da, vaš hlev je postavljen iz lesa, iz tesanih brun. Iz česa je postavljen hlev G-jevih, Č? Povej še ti, N! Kje še imajo lesen hlev, T? Pri E-jevih, J-jevih. Kje še pa zidanega, M? Pri A-jevih, L-jevih. Hlev je poslopje. Povej tako, R! Vsi! Pri tleh v hlevskem poslopju so hlevi za živino. Povej tudi to. M! Še ti Š!

Kaj je v hlevskem posloplju nad hlevi, Ž? Skeden. Čemu je skeden, Č? Na skednju mlatijo mlatiči žito. Kaj je poleg skednja, K? Parne. Kaj se shranja v parnah, D? Slama. Kaj je shranjeno nad parnami, M? Seno in otava. Kaj je poleg hlevskega posloplja E? Steljnjak za steljo, listnjak ja listje. — Kakšna so tla v hlevih, M? So ravna. Pri goveji živini in pri konjih so tla navadno iz ilovnate zemlje. Povej to, A! Še ti, D! Od jasec preč gredó nekoliko navzdol, da gnojnica odteka. Povej to, R! V svinjakih so pa tla iz debelih dil ali iz brun. Zakaj se dajejo v svinjake takšna tla, N? Da mokrota ložje odteka, da svinje ne morejo riti. Konjski hlevi so razdeljeni v stojišča. Zakaj? Da se konji ne bijejo. V vsakem hlevu naj se še nahaja draga, da odteka po njej gnojnica. Povej to, M! Še L! Ob steni so v hlevu jasli. Kaj se polaga v jasli, B? Krma. Kaj je v konjskih hlevih nad jaslami, C? Gare. Kaj je v svinjakih namesto jasel, D? Korito.

Katere živali imamo v hlevih, O? Konje, goveda, ovce, koze, svinje. Povej še jedenkrat to, M! Ti tudi, B! Vsi! Zakaj imamo hleve za živino. Hlev varuje živino mraza in hudega vremena, po letu prevelike vročine, v hleve zapiramo živino, da nam ne uteče. Živina mora imeti mehko in suho stojišče in ležišče. Ponovi to, B! Ti tudi, G! Iz česa ji napravimo takšno stojišče in ležišče. Iz stelje. Živini je treba zmirom obilno nastiljati. Povej to, Č! Se ti, D?

Kaj nastiljamo živini, U? Slamo, listje, praprot, vresje, smrečje. Kaj postane iz stelje v hlevu, U? Gnoj. Kako hitro se ga je v hlevu nekoliko nabralo se mora ven spraviti, izkldati iz hleva. Ponovi to, A! Čemu je gnoj, M? Z gnojem gnojimo vrte in polja, tudi travnike. Več ko je gnoja na kmetiji boljše je. Povej to, P! Vsi! Skrbeti je v hlevu tudi za to, da gnojnica neprestano odteka. Ponovi to, P! Kako se mora streči živini, E? Jo krmiti. S čim krmimo goveda, R? S slamo, senom, otavo, deteljo. Kako se pripravlja krma, C? Se zreže, potem zmeša. S čim krmimo konje, D? S slamo, senom... ovsom, koruzo. Kaj dobivajo ovce in koze, A? Slamo, seno, listje. Kaj dajemo svinjam, Ž? krompir, repo, korenje, pomivke. Živini moramo o pravem času dajati krme. Povej to, K! Vsi! Kolikokrat na dan krmimo živino, P? Trikrat, zjutraj o poludne in zvečer. Prej ko položimo krmo, moramo jasli, gare ali korito osnažiti. Ponovi to, S? Še ti, Z! Katero živino gonimo po letu na pašo, B? Goveda, ovce... Živino moramo tudi napajati. Povej to, U! Pitna voda za živino mora biti čista in ne premrzla. Ponovi to, K! Kako še strežemo živini, N? Jo moramo krtačiti. Dá, prah na telesu živini škoduje. Z živino moramo lepo ravnati, je ne pretepati, pehati ali suvati. Kako strežemo tedaj živini, E? Nastiljamo, izkldamo gnoj, jo krmimo, napajamo, krtačimo, umivamo. Še jedenkrat, R! Ti tudi, L!

Živina nam mnogo koristi. Kako nam koristi konj, L? Nosi jezdeca, vlačí voz. Kako nam koristi goveja živina, ovca, koza, svinja...?

Travnik.

Za potokom je travnik. Kje je še lahko? Ob reki, za gozdom. Zakaj imamo radi travnike ob potokih ali rekah P? Da lahko vodo nanje napeljavamo. Zakaj je imamo radi blizu gozda, M? Ker je tam bolj senčno, da trava ložje raste.

Travnik je raven. Kakšen pa še more biti, L? Navzdolen, navzgoren, (viseč, nagnen). Nekateri travniki imajo suho zemljo, na takšnih travnikih ne rase rada trava. Ponovi to, D! Ti tudi, R! Kakšna zemlja je boljša, V? Vlažna, mokrotna. Kakšno zemljo nahajamo tedaj po travnikih, D? Suho, vlažno, mokrotno, močvirno. Kako se da zboljšati suha zemlja pri nekaterih travnikih, A? Če se napelje na travnik voda. Kako se dadó zboljšati močvirni travniki, J? Če se stoječa voda iz njih spelje.

Kaj rase po travniku, E? Največ trava. Kakšna je trava bo barvi? Zelena. Kakšen je tudi ves travnik, M? Zelen. Kako se človek razveseli, če pogleda na zelen travnik!

Zakaj se razveseli, B! Ker je zelen travnik lep in se mu dopada. Kedaj ozeleni travnik, D? Spomladi. Kakšna je trava spomladi po visokosti, R? Nizka, pritlična. Kakšna pa vedno postaja, B? Višja. Kako visoka zraste trava na travniku, K? Do kolena, do pasa, celo do rame. Kaj dobi na vrhu, S? Metlico, omelece. To je travin cvet. Povej to, L! Vsi! Nekatere trave se potipljejo mehke. Kako se potipljejo druge, H? Trde, ostre. Mehke trave rastejo po suhih travnikih, a trde in ostre po močvirnih. Ponovi to, F! Kaj dobimo, ako pokosimo travo, G? Seno, otavo. Mehke trave dadô sladko seno (otavo), trde in ostre kiselo. Ponovi to, R! Kakšno seno je boljše, E? Sladko. Kakšni travniki so nam tedaj ljubši, L? Takšni z vlažno ali suho zemljo.

Kaj rase po travnikih med travo, M? Cvetice. Tem cveticam se pravi travniške cvetice. Ponovi to, C! Katera travniška cvetica cveté najpred spomladi, S? Zvonček. *) Kakšno glavico ima, D? Belo kakor sneg. Kako ljubke in nežne cvetičice so zvončki! Ko cvetó, je še mrzlo, zato morajo mnogo mraza pretrpeti, a dobrotljivi Bog je varuje, da ne zmrznejo. Ponovi to, P! Še ti, Z! Pa še druge svetice cvetó zgodaj spomladi po travnikih. Poznate-li katere? Trobentica, marjetica, vijolica, regrat. Kakšen cvet imajo trobentica, marjetica, vijolica, regrat, M? Katera tudi prijetno diši, A? Vijolica. Imenuj pomladanske travniške cvetlice, E! Zvončki, marjetice, vijolice... Kaj nam oznanjujejo te cvetičice, U? Da je zime konec, da se bliža prijetna pomlad. Pa tudi pozneje cvetó po travnikih cvetice. Takšne so: Kalužnica, penuša, kozja brada ali mleč, zlatica, griu-
tovec...

Kakšno lice dadó cvetice travniku, T? Lepo pisano. Kakšen duh razprostirajo, B? Prijeten. Človeku srce veselja poskakuje, ko gleda pisano livado (travnik) ter voha prijeten duh! Ponovi to, R! Še ti, D! Zpomnili si bodemo te-le lepe besede o cveticah:

Kdo vstvaril cvetice je bele, rudeče
In modre in zlate prekrasno cveteče?
Bog dal jih ljudem je, da se veselé,
Da njega ne zabijo in ga časté.

Povem je še jedenkrat: „Kdo vstvaril...“ Še jedenkrat: „Kdo vstvaril...“ Sedaj bom pa povedal samo prvi del: Kdo vstvaril... cveteče.“ Še jedenkrat: „Kdo vstvaril... cveteče.“ Kateri zna sedaj to povedati? Povej, L! Ti tudi, M! Še ti! — Tako pri drugem delu, in konečno celo kitico.

Imenuj še jedenkrat travniške cvetice, D! Zvončki, trobentice, marjetice... Travniške cvetice ljubijo senčnata tla ter vlažno zemljo. Gosta trava obsenča zemljo, ter jo ohrani vedno nekoliko vlažno. In baš zaradi tega so se naselile te cvetice na travniku in se pridružile travi. Kaj sem povedal, A? Povej to še ti, R! Tudi C!

Kateri je vže bil spomladi na travniku? Kaj si videl tam, R? Travo, cvetice, male kupe zemlje. Kdo je naredil te kupe, P? Krt.***) Kako se imenujejo, L? Krtovine. Kaj je krt, M? Žival. Kje živi, N? Pod zemljo. Kaj dela pod zemljo, Š? Rije. Česa išče, D? Hrane. Kaj žre krt, L? Črve, ogree, žužke. Te živali podjedajo travi in cveticam korenine, zato so škodljive; krt je žre, zategadelj je koristen. Nespametno je pobijati in zatirati ga. Se ponovi. Zakaj se je krt naselil na travniku, V? Ker najde tu obilo hrane. Bolj ko se množijo črvi, ogreci in žužki, več krtov se naseli po travnikih da lové škodljivce. Katere ptice si vže videl na travniku, P? Vrane, škorce, strnade... Čemu zahajajo na travnik, E? Hrane iskrat. Kaj zobljejo, Č? Žužke, polže in črve. Čemu zahajajo torej na travnike, R? Ker najdejo tu dovolj hrane. Kaj si pa videl po travniških mlakah, R?

*) Opomba. Imenovane cvetice moraš pokazati sedaj ali vže poprej!

**) Pokaže se krt ali vsaj dobra slika.

Žabe, kače, močerada, hrošče, mušice. Kaj iščejo te živali po mlakah in okoli mlak, C? Hrane. Čemu so se tedaj tukaj zbrale, L? Da najdejo hrane. Kaj leta po travniških cveticah, Z? Bučelice, metulji, hrošči in muhe. Kaj jih je privedlo, D? Cvetice, ki dajejo sladko hrano, med. Katere živali skačejo po travi, V? Kobilice. Zakaj so se naselile na travniku, U? Ker najdejo obilno nežnih lističev, katere žrô. — Imenuj še jedenkrat živali, ki živé po travnikih, F! Krt, vrane. . . Še jedenkrat, B! Tudi ljudje zahajajo na travnik. Kaj delajo pomladi na travniku, R? Razgrabljajo krtovine, pograblajo, trebijo travnik, napeljajo na-nj vodo, z močvirnih travnikov jo odvajajo. Kdo pride na travnik, ko je trava vže velika, K? Kosci senoseki. Kaj prinesô na ramah, D? Kose. Kaj delajo s kosami, M? Kosé, sečejo travo in cvetice. S čim pridejo ženske, L? Z grabljami. Kaj delajo? Raztrosijo redi. Kaj potem, A? Obračajo in suše koševino. Kaj dobé iz nje, L? Seno. Kam zvozijo seno, F? Domov. Kam ga shranijo. V nadparne. Čemu je seno, R? — Kedaj še kosimo travnika, N? Jeseni. Kaj dobimo tedaj iz koševine, M? Otavo. Kaj se zgodi s tretjo travo po travnikih, E? Se popase. Kdo pase živino, A? Pastir, Pastir mora na živino skrbno paziti, da kje škode ne naredi. Živina je brez uma in ne ve, kje se ne sme pasti. Ako živina kje škodo napravi, tega je kriv brezskrben pastir in ne živinče. Kazen za to zasluži nemaren pastir, a ne krava ali vol. Se večkrat ponovi. Katera opravila imajo ljudje na travniku, R! Ga ograbijo, krtovine razgrabijo, potrebijo pokosé. . .

Divji mak *)

Imenuj poljske cvetice, R! Kako se imenuje ta-le, Z? Divji mak, tudi purpelica. Kako visok zraste divji mak, B? Do kolena. Kaj ima tukaj, L? Korenine. Kakšna je jedna izmed korenin S? Debela. To je glavna korenina. Kakšne so druge, V? tanke, nitkaste. To so stranske korenine. Koliko vrst korenin ločimo tedaj na poljskem maku, Ž? Dve, glavno in stranske. Korenine držé rastlino v tleh, po njih vleče hrano iz zemlje. Ponovi to, M? Ti tudi, J! — Ta del se imenuje steblo. Ponovi to, L! Steblo ima mnogo vej, pravimo, da je razvejeno ali vejato. Ponovitev.

Kakšno je po barvi, D? Sivozeleno. S čim je poraščeno, U? Z dlakami, kocinami. Pravimo, da je kocinasto. Kaj še zapazite na steblu, R? Líste. Kakšni so ob robu, N? Zobčasti, Kaj nosijo veje na vrhu? Cvetne popke in cvete. Kakšni so popki po barvi, C? Zeleni. Popki so obdani z dvema zelenima listoma, katera pa med razveitanjem odpadeta. Ponovitev.

Čemu sta ta lista, B? Varujeta nežne notranje dele. Kakšni so cvetni listi po barvi, N? Škrlatno rudeči. Preštejte je! Koliko si jih naštel, A? Koliko ti, R? Koliko, D? Koliko cvetnih listov ima toraj makov cvet, M? Kaj zapazite znotraj cvetnih listov, O? Mnogo nitke. Kaj imajo na koncu, R? Bunčico. Nitke z bunčicami imenujemo prašnike. Ponovi to, D! Kaj stoji med prašniki, E? Velika bunčica, glavica. Kaj ima zgoraj ob robu, G? Mnogo zob. Kaj je v glavici, D? Mnogo zrnč. Iz njih dozori makovo seme. Kakšno je makovo seme, C? Drobnó. Koliko zrn je v vsaki glavi, Č? Mnogo. Imenuj sedaj dele cveta, R! Zelena lističa (čása), rudeči cvetni listi, (venec) nitke z bunčicami (prašniki), glavica (plodnica) z zrnč (semenskimi popki). — Kje raste divji mak, U? Na polju med žitom. Divji mak je sicer lepa cvetica, a koristna ni, nego je nadležen plevel, zato jo kmet zatira. Kako jo zatira, Z? Puli, pleje. Ponovitev.

*) Vsak učenc, ali vsaj vsaka klop naj dobi po jedno rastlino. Če ne utegne učitelj, da jih nabere sam potrebno število, prinesô naj mu je večí učenci.

Značaji.

(Iz grškega po Teofrastu preložil prof. Fr. Brežnik.)

X.

Nezaupnež.

Ne zaupati se spravi meniti, da so vsi ljudje nepošteni. —

Nezaupnež ima navado, ako pošlje posla na trg po jedila, pošiljati drugega posla za onim, da naj bi poizvedel, po čem je prvi posel jedila nakupil. Denar nosi seboj¹⁾ ter se skoraj vsak strelaj vsede, da bi ga preštel. Svojo ženo vpraša, ko se je že spat podal, je li zaklenila omaro in škrinjo za dragocenosti zapečatila,²⁾ je li zapah na dvoriščnih vratih zatvorila, in naj ona še tako pritruje, da je vse v redu, vendar vstane, prižgavši svetilnico, nag in bos vse obleta in ogleda tako, da komaj zopet v posteljo pride. Od dolžnikov zahteva obresti vpričo mož, da ne bi mogli dolga vtajiti. In celò plašča ne da najboljšemu valjalcu, ampak onemu, ki mu je zanesljiv porok. Ako pride kdo prosit, da bi mu steklenico posodil, mu je navadno ne da; ako je pa kak prijatelj ali sorodnik, stori to pa še le potem, ko je v steklenico svoje ime vrezal, jo tehtal in celò pričo poklical. Sožnju ne dovolji, da bi za njim hodil, ampak pred njim, boječ se, da mu ne bi na potu ušel. Onemu, ki si je pri njem kaj izposodil, ter rekel: Napiši to na moj račun, saj nimam

¹⁾ Za bogatimi Atenčani so sožnji denar nosili. — Toda nezaupnež nosi denar sam; ker pa tudi sebi ne zaupa, se večkrat vsede in denar šteje.

²⁾ Ker Grki ključavnic niso imeli, zapečatili so shrambe za dragocenosti.

časa ti ono nazaj poslati, odvrne: Ne trudi se dalje; kajti jaz hočem s tebo iti, ako nimaš časa.

XI.

Nezadovoljnež.

Nezadovoljnost je neopravičeno tarnanje čez to, kar nam je osoda naklonila.

Nezadovoljnež reče, ako mu prijatelj kaj od obeda¹⁾ na okus pošlje, nosilec: Juhe in kapljice vina mi nisi privošil in zatorej me nisi na obed povabil. Ako ga ljubica ljubkuje, pravi: Skoraj ne morem verjeti, da me iz srca rada imaš. Bogu zameri, ne ker pusti deževati, ampak ker stori to prepozno. Ako najde na cesti mošnjo, pravi: Seveda zaklada še nisem nikdar našel. Ako je kupil sožnja prav po ceni, če tudi še le po dolgotrajnem pregovarjanju, reče: Ne verjamem, da sem kaj zdravega kupil po taki ceni. Ako mu kdo veselo novico prinese: Sin se ti je rodil, reče: Pristavi pa tudi „polovica premoženja je preč, potem govoriš resnico“. Ako je dobil pravdo in sicer jednoglasno, vendar branilec očita, da je mnogo pravnih pripomočkov prezrl. Ako so mu prijatelji posojilo dobili in jeden izmed njih reče: „Veseli se“, odvrne: Zakaj? saj moram vsakemu denar povrniti in se mu še povrh zahvaliti, češ da mi je dobroto izkazal.

¹⁾ Ne samo pri Grkih in Rimljanih, temveč tudi pri narodih v Orijentu je bila navada prijateljem, katere k obedu niso mogli povabiti ali ki če tudi povabljeni niso prišli, kaj od obeda na dom poslati.

O šolskih reformah v Rusiji.

Meseca januarija t. l. je bil sklican od imper. tehničnega občestva v Petrograd prvi shod za posvetovanje o tehničnem in obrtniškem obrazovanju. Vabljenih je bilo nad 1000 ljudi. Namen shoda pa, s katerim je bila združena tudi razstava šolskih rokodelij, je bil, da bi seznanil občestvo s šolskim položajem tehničnega in obrtniškega obrazovanja v Rusiji. Priprave za shod izvrševal je poseben odbor, obstoječi iz 12 oddelnih sekcij, primerno glavnim skupinam vprašanj, katera so se imela na shodu razpravljati.

Ta odbor je izdelal program za delovanje shoda; on je tudi izbral in pripravil

gradivo iz vse Rusije o položaju tehničnega in obrtniškega obrazovanja. Na shodu samem so bila dela tako razdeljena:

I. oddelek: vprašanja iz obče pedagogike, šolske higijene, realnega in trgovskega obrazovanja ter iz tehničnega risanja.

II. oddelek: srednje in nižje tehnične in rokodelske šole, morske šole in šole pri železnicah.

III. oddelek: gospodarsko obrazovanje in rudarske šole.

IV. oddelek: žensko obrtniško obrazovanje.

V. oddelek: ročna dela v šoli.

Iz tega je razvidno, da se shod ni pečal le z ozko-specijalnimi vprašanji, ampak da so se razpravljala v dovoljnej meri tudi obče-pedagogična vprašanja, posebno v I. in II. oddelku. Treba je priznati, da so se člani zelo zanimali za taka vprašanja. Tukaj privedemo v kratkem nekaj črtic iz obravnave v I. in V. oddelku.

Profesor Lesgaft govoril je temeljito o nalogi telesnega obrazovanja in o telesni vzgoji v osnovnih in srednjih šolah. On je kazal na skrajno nepravilnost za življenje, koja se namreč opazuje pri mladeži po izstopu iz šole. Ta pojav izvira po njegovem mnenju od tega, ker je sedajna šola jednodstranska, ne dovolj občeobrazovalna, v njej ni telesne vzgoje.

Glavni namen te vzgoje pa je, navaditi otroka, da vlada samega sebe, da jasno motri svoja dejanja ter vsako delo proizvaja z največim uspehom pa pri najmanjši potratnosti močij. V tem ravno se odlikuje telesna vzgoja od navadne telovadbe, da ona pospešuje tudi umstveno vzgojo.

Za najboljša sredstva fizične vzgoje je predlagal profesor Lesgaft: vaje v telokretih, hoji, beganju, skakanju, metanju in v borbi; igre, bojevanje, drskanje, plavanje, izleti, rokodelja.

I. oddel je priznal igram in drugim vajam velik pomén v vzgoji, izjavil je pa tudi, da sedaj še ni mogoče uvesti celi program v šolo, ker ona še nima za to dovolj močij. Po debati o tem predmetu je I. oddel sklenil: da, ako tudi prizna neobhodno potrebo, da se šola zanima za primeren fizičen razvoj svojih učencev, je za sedaj najbližja naloga šole v tej zadevi le, da odstrani vse, kar je škodljivo fizičnemu razvoju.

Drugi govor prof. Lesgafta je bil v dopolnilo prvega, v njem je predstavljal govornik primerne načrte, po katerih bi se dala izvesti v nižji in srednji šoli povzdiga fizičnega obrazovanja.

Na to so se sprejeli sledeči predlogi in stavki: 1. Sobranje jednoglasno prizna neobhodnost uvedanja fizičnega obrazovanja v osnovnih šolah. 2. Osnovne šole glavna naloga je vsestransko obrazovanje, pa nikakor ne samo pouk. 3. Priznavaje, da je triletni tečaj prekratek, izreče se želja, naj bi se podaljšal v četiriletnega, da bi si učenci bolj prisvojili umstveno in fizično obrazovanje. 4. Dnevni čas za pouk v trirazrednih jednodrazrednicah naj bode za I. oddel 3, za II. oddel 4 in za III. oddel 5 ur. 5. za telesne vaje naj se uporabi vsak dan

$\frac{1}{4}$ ure. 6. Lekcija za I. oddel se mora omejiti na 30, za II. oddel na 40 in za III. oddel na 45 minut. 7. Oddelna lekcija telesnega obrazovanja ne sme biti daljša od lekcije umstvene. 8. Kot normalno število za razred se prizna 40 učencev.

Za srednje šole so se sprejeli ravno ti predlogi z malimi premembami glede na starost učencev in učne načrte. Prepodavatelji fizičnega obrazovanja v srednjih šolah naj so enako postavljeni kakor drugi učitelji na teh zavodih, ter posebno za svojo službo usposobljeni za predavanje fizičnega obrazovanja.

Dalje se je sklenilo v I. oddelku shoda, da se imajo prehodni izpiti v srednjih šolah nadomestiti z drugo obliko izpitov, v smislu kontrole in ponavljanja tečaja.

Zaradi risanja je priznal V. oddel neobhodno potrebnim, prositi praviteljstvo, da bi ono uvedlo ta predmet obvezno v vse učne zavode carstva, moške in ženske, ne izvzemši srednjih šol; da bi bila izdelana pravilna metoda za predavanje v tem predmetu, da se šole preskrbé s pripravnimi učitelji za risanje; tem pa, da se podelé vse pravice učiteljske službe.

Iz drugih sklepov I. oddelka shoda še omenimo sledeče:

1. Pri fabrikah se imajo povsod ustanoviti šole, katere bi naj morali otroci obvezno pohajati. Za ta namen naj se naloži fabrikantom primerni davek.

2. Prosim imper. tehnično občestvo, da bi ono izposlovalo pri ministerstvu narodne prosvete ustanovitev učiteljske pensionalne kase.

3. Sobranje prizna korist šolskih hranilnic v takih krajih, kjer učenci sami kaj zaslužijo. Predlog za uvedanje hranilnic v vse šole (nižje in srednje) po francoskem obrazcu je bil zavržen, češ, da se vprašanje o šolskih hranilnicah ni pojavilo na pedagogičnem poprišču, ampak kot prosta pomoč dela v borbi s kapitalom, da se v šolske hranilnice (razven onih pri rokodelskih šolah) ne vlagajo zaslužki učencev, ampak to, kar oni od drugih na kakoršni koli način dobé, da se varčnost ne razvija samo z vlaganjem v hranilnice, ampak s priučanjem k razumnim izdatkom, in da je končno tudi samo omejenje potrebnejšij sredstvo, katero ni vsikdar želeli.

V V. oddelku shoda se je obravnavalo o ročnih delih. Ta oddel so člani s posebnim zanimanjem in marljivo obiskovali. Osnovni referat o ročnem delu je prednašal g. K. Cirulj. Debate vsled tega referata so bile jako žive in dolge. Posebno mnogo se

je govorilo o cilju ročnega dela in o njega važnosti za življenje. Izid teh debat so bili sledeči stavki sprejeti od V. oddelka:

1. Cilj ročnega dela v šolah obstoji v tem, da pripravlja učenca k poznejšemu rokodelstvu, da razvija pazljivost, točnost, ljubezen do telesnega napora v obče, pa tudi da vadi zunanje čute, okomer, rabo rok pri raznih delih, ter mu na tak način olajša izvršitev domačih del in izučenje kakega rokodelstva.

2. Ročno delo ne sme biti to, kar je rokodelstvo; biti mora občeobrazovalni učni predmet, ki ima svoj zelo važen značaj v nalogi telesnega obrazovanja; ono mora blagotvorno uplivati na umstveno in нравstveno vzgojo otrok.

3. Da-si ima ročno delo ostati obče-obrazovalni predmet, vendar se ima pri tem ozirati na njegovo praktično stran.

Z ozirom na obveznost ročnega dela v šolah je shod v večino sklenil, da za sedaj še ni mogoče obvezno uvedenje tega predmeta v vse šole, vendar pa se ima tó izvesti tam, kjer koli okolščine dopuščajo, posebno v meščanskih, okrajnih in dvorazrednih šolah.

V zadevi učiteljev ročnega dela je shod sklenil:

1. Prosimi praviteljstvo za obvezno obučenje ročnega dela v učiteljskih semeniščih; 2. priznati začasne tečaje za ročna dela, da se pripravijo učitelji v tej stroki, kot

najboljše sredstvo in 3. prositi praviteljstvo za dopuščenje, da se v te tečaje tudi učiteljice sprejmejo.

V III. oddelku je na vprašanje: zamore-li ljudska šola pospeševati razširjenje gospodarstvenih znanostij mej narodom? shod izrekel, da narodna šola more biti uspešni pospešitelj gospodarskih znanostij mej narodom in da ona more mnogo storiti v povzdigo narodnega gospodarstva; pri tem pa naj bi ne bilo selsko gospodarstvo kot oddelni učni predmet uvedeno v ljudske šole. Dalje se je v III. oddelu priporočalo v prospeh narodnega gospodarstva sledeče: Ljudske šole naj bi dobile zemljo in narodni učitelji naj bi bili poučeni v tej stroki; ustanovijo se naj vzgledna gospodarstva; osnujejo se naj tečaji selskega gospodarstva za narodne učitelje; ti tečaji naj bi bili primerni potrebam kraja in malih gospodarjev.

V IV. oddelku bil je sprejet popolnoma predlog A. H. Stranoljubskega, v katerem se prizna, da bi se naj osnovali ženski pedagoški zavodi za učiteljice ženskih gimnazij in drugih ženskih šol, da bi se obnovilo zopet više naučno obrazovanje ženskih zdravnikov, da bi se ustanovili strokovni tečaji, v kojih bi se ženske pripravljale za trgovino, pošto, telegrafne urade, lekarne itd.

Končno nam je še omeniti sklep, da se ima vsakih pet let sklicati jednaki obči shod.

S. M.

Slovstvo.

„Iskrice.“ Tako se imenujeta dva lična zvezka, katera je gospod Janko Leban poklonil slovenski mladini. Prvi je izšel že 1888. leta., drugi letos še pred kratkim. „Iskrice“ so zbirka pesmic in povesti za mladi. O prvem zvezku ne bodem govoril, ker ga je „Popotnik“ gotovo že ocenil; toliko omenjam, da je vsega priporočila vreden. Najpotrebniše povedal bodem o drugem zvezku, ker je itak dolžnost in naloga „Popotnik-ova“, da opozarja svoje čitatelje na prikazni, ki se tičejo šole in obče mladine. Vsebina drugega zvezka „Iskrice“ ima dvanajst pesmic, o katerih nam je reči, da niso slabe, posebno ne, kar se tiče oblike. O njih izvirnosti pripomnil pa bi tu in tam kaj strogi kritik. Kazalo nam dalje govori o šestih povestih, čemur ne moremo pritrditi. Našli smo samo četiri, ki bodo zanimale otroke.

„Zlato“ (na str. 20.) in Trtin (str. 26.) ste podučljivi razpravici; posebno nam je všeč druga. Naposled še vidimo životopis princa Evgenija. Če tudi je — kakor gosp. pisatelj sam omenja — nekoliko obširniši in natančniši od onega v Tretjem berilu, vendar se nam zdi suhoparen za mladino. O največjem junaku vse avstrijske zgodovine dalo bi se pač zanimiveje pisati! Nadejamo se, da bo družba Sv. Cirila in Metoda rešila poveljnje to nalogo! Kar se pa tiče natančnosti, opozarjamo na malenkost na str. 41., da v bitvi na hribu Hársány (12. avg. 1687. l.) ni bil Evgenij vojskovodja, kakor bi trebalo sklepati iz besedij gosp. pisatelja, marveč Karol Lotarinski. Evgenij je kot poveljnik dragoncev mnogo pripomogel do zmage. —

Jezik v tem zvezku je lahko razum-

ljiv; sicer bi tukaj rajše videli namestu „baš-a“ naš „ravno“, čeprav je nemčizna. Hvaliti moramo doslednost v oblikah; opazili smo samo „blizo“ in „blizu“. Na 23. str. čitamo: „Zlatonosni ste pa pri nas reka Donava in Drava, ki teče tudi po Slovenskem.“ Zaimsek „ki“ ozira se na oba osebka in nikakor ne samo na drugega. Čitatelju se tudi čudno zdi, da gosp. pisatelj samo Donavo imenuje reko, Dravi pa ne privoščiti tega imena. Boljše bi se morda glasilo ta stavek: „Zlatonosni ste pa pri nas reki Donava in po Slovenskem tekoča Drava“.

— Včasih doda gosp. pisatelj v oklepu, kako je izgovarjati tuja imena, kar bi moral dosledno ondi storiti, kjer prvipot imenuje tako ime, n. pr. (na 39. str.) grof soissonski (reci: soasonski), (na 42. str.) Oudenarde (reci: Audenarde), (na 44. str.) Villar (reci: Vilár); na 42. str. piše, da se Marlborough izgovarja Malbrnj; mi smo doslej vedno le čuli Moálbero ali Malbero. — Upamo, da bodo gg. kolegi omenjena zvezka „Iskrice“ pridno si naročevali, ker sta zelo po ceni: vsak zvezek po 15 kr. Prvega dobiš pri pisatelju samem (Janko Leban, učitelj v Avberu pošta Štanjel na Primorskem), drugega pri Rudolfu Milic-u v Ljubljani.

Skoro bi nekaj pozabili. V II. zvezku na 38. str. čitamo pesem „Slovo“, spodaj v opazki pa: „Ta pesem se da lepo peti po kaj primernem nemškem napevu: So leb' denn wohl, du stilles Haus.“ — Po našem mnenju kaj čudna opazka! Ali je gospod Janko Leban hotel s tem opozoriti čitatelja na zelo dvomljivo izvirnost imenovane pesmi (potem je bila opazka umestna in dosegla je popolnoma svoj namen!), ali je morebiti pri tem mislil, da se naši otroci itak učé najprvle nemških pesmij in sicer zbok tega, da jim je mogoče najti napevov slovenskim pesnim?! Tako pa vendar ne smemo delati! Ako že hoče, da bi pevali njegovo „Slovo“, opozoril bi na kak znan naroden napev n. pr. tako le: „Ta pesem se da lepo peti po kaj primernem narodnem napevu pesmi: „Stoji, stoji tam lipica!“ — Tukaj opomnim mimogredé, kar se tiče našega slovstva za mladino, imam svoje posebne nazore, ki se pač v marsičem razločujejo od teh, ki so zdaj skoro obče veljavni. A Bog ne daj, da bi hotel že s tem reči: moji so boljši! Ako bodem vtegnil ter bo dopuščal tu in tam skoro preveč miroljubni gospod urednik,

izpregovoril bom odkritosrčno besedo o tem predmetu.¹⁾

Ker sem že tako daleč s pota, izprožil bi še vendar rad nekaj. Poprej imel je „Popotnik“ stalen predal za narodno blago. Tistih pravljic in pripovedek sem se v resnici zelo veselil in gotovo tudi še marsikdo drugi. Škoda, da se je to opustilo; želim ter prosim, da se zopet obnovi.²⁾ V „Popotnik-u“ pa se je tudi že večkrat povdarjalo, da se narodna pesem premalo neguje v šoli in da imajo naše zbirke šolskih pesmij še zmeraj premalo v resnici pripravnih pesmic za mladino. To je vse res, velja še vedno, reci kdo, kar hočeš! Ali sami smo si krivi! Govorimo samo, a delo, delo ostane pa — delo! Učitelji smo v neposredni zvezi s prostim narodom. Na deželi smo skoro jedini, ki se pečamo z godbo. In moj predlog se glasi: „Zbirajmo ter zbirajmo narodno blago; pri pesmih zabeležimo tekst z napevom vred. Ako najdemo pesem, pri kateri bi poleg napeva tudi tekst bil pripraven za mladino, pošljimo jo hajd „Popotniku.“ Ta prinesel bo jo natisnjeno v prilogi in sicer dvoali triglasno.“ — Gotovo je, da se s tem povišajo stroški in sitnobe uredniku in založniku, a uverjeni smo, da vse premore njih požrtvovalnost za dobro stvar. Prosim gospoda urednika v prvi vrsti, pa tudi druge gg. kolege, da izpregovoré o tem odkritosrčno besedo, ako se jim zdi vredno.³⁾

Jos. Feuensfeld.

¹⁾ Saj pa menda ne nameravate česa, ob čemur bi se naša „prevelika miroljubnost“ vtegnila izpotikati. Stvarne in objektivne naprave pa nas še niso nikdar iznemirjale. Prosimo torej, le na delo!

Uredn.

²⁾ Zakaj ne? Treba je le dvoje: Spretnih nabiralcev in — prostora. Gospodom tovarišem, ki so nas v svojem času tako marljivo zalagali z narodnim blagom, je gotovo izvirno gradivo pošlo, ker so utihnil; drugo gradivo pa nam je jelo tako naraščati, da z ozirom na skromen naš okvirček zahtevam le težko zadoščamo. Sicer pa tudi menimo, da narodno blago spada bolje v okvir znanstveno-slovestvenih listov, kakor pa strokovno-šolskega lista.

Uredn.

³⁾ Naša požrtvovalnost je večja, kakor menite in nam zamore kdo verjeti. Zategadel tudi radi vse storimo, da zadovoljimo in razveselimo svoje bralce. A žal, da naročniki naši to vse premalo uvažujejo ter nas le prepogosto zelo ovirajo v naših težnjah.

Uredn.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Zapisnik

seje direktorija „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne 6. avgusta 1890. v šolskem poslopiju na Krškem. Prisotni gg.: dr. T. Romih, predsednik, J. Ravnikar, podpredsednik, Iv. Lapajne, blagajnik in Fr. Slanec, zapisnikar.

Dnevni red:

a) G. predsednik pozdravi vse gg. odbornike ter preide
 b) k daljnemu vspredu. Prečita banke „Slavije“ dopise, v kojih upravnemu odboru „Zaveze“ naznanja, s kakimi pogoji sprejema zavarovanje na življenje. Isto tako se prebere dopis „uradniškega društva“ (Beamtenverein). Z ozirom na to, da banka „Slavija“ daje svojim članom dividendo, katera od petega leta naprej vsakemu zavarovancu v oddelkih življenjskih plačuje znaten delež čistega dobička, ki je z leta 1887 dosegel visočino 10⁰/₆ — in še na druge dobre okoliščine, upravni odbor sklene domači zavod — banko „Slavijo“ podpirati ter jo priporočati pri raznih učiteljskih društvih ter sploh pri slovenskem učiteljstvu.

c) Zavezin direktorij sestavi prošnjo na deželne zборе, v kateri se prosi, da bi se dotična šolska postava premenila tako, da bi imele deželne konferencije pravico iz svoje srede voliti svojega zastopnika (člana) v deželne šolske svete.

d) Dalje direktorij odpošlje na poučno ministerstvo prošnjo, v kojoj se prosi, da bi taisto sestavilo posebno enketo izvrstnih šolnikov, ki naj bi pregledovala — popravljala vse sedanje slovenske šolske knjige, ter potemtakem preskrbela za slovenske ljudske šole boljše knjige.

e) O napadu deželnega poslanca g. dr. Nekermann-a na slovensko učiteljstvo ob priliki, ko je poročal v Celju o svojem delovanju v deželnem zboru, preide se z obžalovanjem na dnevni red.

f) Direktorij „Zaveze“ naprosi odličnega štajerskega učitelja, da naj sestavi primerno prošnjo za izboljšanje učiteljskih plač — sosebno na Dolenjem Štajerskem, kakor tudi za petletnice štajerskim podučiteljem ter za upravelno doklado jednorazredničarjem, katero potem zavezni odbor odpošlje deželnemu zboru.

g) Isto tako zavezin direktorij odpošlje državnemu zboru prošnjo, da bi se dotična šolska postava premenila v tem smislu, da petletnice dobé vsi učitelji — brez izjeme, kakor je to običajno pri drugih uradnikih.

h) Direktorij tudi sklene pri južni železnici prositi za polovico znižano vožno ceno za vse učitelje.

i) Tikajoč se teženj goriških učiteljev direktorij sklene do g. tovariša Vrtočca obrniti se s povabilom, da le-ta sestavi prošnjo za izboljšanje učiteljskih plač na Goriškem, katero bode „Zaveza“ s toplim priporočilom odposlala na dotično mesto. Ravno tako bode direktorij v smislu priporočila goriških učiteljev sestavil in odposlal na dotično mesto prošnjo za dvomesečne letne počitnice. Kraj glavnemu zborovanju za prihodnje leto določi upravni odbor pri prihodnji odborovi seji.

j) Direktorij odpošlje v kratkem prošnjo za splošno volilno pravico kranjskim učiteljem na deželni odbor v pretresovanje.

Na to se zaključi seja direktorija.

Dr. Tomaž Romih,
predsednik.

J. Ravnikar,
zapisnikar.

Društveni vestnik.

Pišece. Brežiško-sevniško učiteljsko društvo imelo je 3. dan t. m. v lepo okinčanem šolskem poslopiju na Bizeljskem svoj občni zbor. Navzočih je bilo precej lepa množica učiteljev.

Predsednik g. J. Mešiček otvori zborovanje s primernim nagovorom, v katerem omeni to-le:

Na dnevnem redu današnjega zborovanja je razprava o velevažni stvari. Vsak dan vidimo, kako stan, ki je živelj državi, namreč kmetski stan, vedno bolj peša in propada. To pa tudi upliva in sicer slabo upliva na razvoj ljudskega šolstva. Da otroci šolo neredno obiskujejo, da so z učnimi pripomočki slabo

preskrbljeni, da sploh telesno in vsled tega tudi duševno hirajo, to vse so večinoma nasledki vedno rastoče revščine. A kateri so vzroki te obžalovanja vredne prikazni? Le-ti so pač raznovrstni: Veliki davki, velike potrebščine, dostikrat pa tudi malomarnost, nevednost in premala energija v boju z elementarnimi silami; vse to tlači kmeta. Ali najhujše za naš kmetijski stan je to, da mu je trtna uš ugonobila žlahtno vinsko trto, katera ga je do zdaj največ redila, kajti za vino dobival je posestnik toliko novcev, da je z njimi lahko vse potrebno pri gospodarstvu oskrbel. Lepi solnčni griči, kjer so prej pridelovali izvrstno vinsko kapljico, stojé zdaj goli ali so z malovrednimi rastlinami posajeni. Pa temu se bo dalo odpomoči z ameriško trto. In tukaj se narodnemu učitelju ponuja prelepa prilika, stiskanemu kmetškemu stanu priskočiti na pomoč s tem, da vzbuja v njem vedno večje zanimanje za stvar ter mu podaja potrebnih naukov o zasajevanju in cepljenju ameriške trte. Kar pa kdo učiti hoče, mora sam znati in sicer dobro znati. Ker pa vsi učitelji našega okroga še niso imeli priložnosti, pridobiti si lastnih izkušenj, zato smo se danes sešli tukaj, da zaslišimo o tej reči strokovnjaško razpravo in da si potem ogledamo državne trsnice in vinograde.

Za tem nam je tukajšnji nadučitelj g. Skubic prav temeljito predaval o raznih plemenih, o cepljenju in zasajevanju ameriških trt. Pokazal nam je več načinov cepljenja in sicer:

Kako se spomladi cepljuje iz trsovnice vzeto okoreninjeno trsove. Kazal nam je dalje, kako se rožje lahko cepi ter na vzdol viseč v jamo dene, konec z mahom pokrije in s peskom zagrne. Do meseca maja so ti trsi napravili korenine ter se zopet razsadijo. Potem nam je povedal in na tabli risajoč kazal, kako se mora vinograd pripraviti, vrste razmeriti ter nakoliti za saditev. Videli smo tukaj več načinov razsadištev. Dalje je prišlo na vrsto zelene cepljenje, kar se stori meseca junija na zelene mladike in kakó je potem dalje s cepljenimi mladikami ravnati. To požlahtnjenje se je pokazalo na več načinov. Pri vsem ravnanju in požlahtnjevanju trsov se je slišalo različno mnenje; posebno pa je nadučitelj iz Pišec, gosp. A. Kokot o tej razpravi in posebno o presajevanju trsov v vrste svoje opombe in izkušnje izrekel, kar je bilo tudi važno in zanimivo.

Po končanem predavanju smo se podali najprvo v šolski vrt in potem v državne poskusne vinograde. Akoravno je bila huda vročina, smo vendar radi ogledovali razna plemena trsov in jih opazovali po napovedanem požlahtnjevanju, pomnoževanju in po njih starosti. Prepričali smo se, da to, kar smo poprej v šoli slišali, se vse da v praksi uspešno izvesti ter smo z radostjo ogledovali z grozdem obloženo trsje.

Še le ob $\frac{1}{2}$ 3. uri smo prišli k skupnemu obedu, kjer smo se v lepi slogi in kolegijalnosti še nekoliko časa pomenkovali in kratkočasili, in le prehitro je

prišel čas ločitve, da smo se podali vsak na svoj kraj domu.

Končaje svoje skromno poročilo, izrečem le še srčno željo, da se udje, katere smo ta dan v naši sredini pogrešali, zanaprej tudi redno udeležé zborovanj. Dragi kolegi in drage kolegkinje! resno se poprimimo skupnega delovanja in storimo, kar je v naši moči za materijalno vzboljšanje in blagostanje kmetškega stanu, kar bo gotovo tudi šoli mnogo koristilo.

V. Pečnik.

Iz Gorice. — Ne 14. ampak 24. julija (kar je bilo v „Popotnik-a“ pogrešeno) imelo je „učiteljsko društvo za Goriški okraj“ svoje letno občno zborovanje. Udeležba bila je srednja, namreč 29 udov, mej temi 8 zastopnic lepega spola, in 3 gostje, med temi gg. Krajnik in Vrtovec s Tolminskega.

Predsednik g. Tom. Jug primerno pozdravi navzočo gospodo, volite se 2 gospodičini učiteljici za zapisnikarici ter se prebere zapisnik zadnjega zborovanja, ki se potrdi. —

Dalje naznanja g. predsednik, da prva točka dnevnega reda: „Petje po notah“, odpade, ker se je g. poročevalec odpovedal našemu društvu. — Zbor vzame s pomilovanjem dotično odpoved na znanje.

Na to prebere g. tajnik Peter Medvešček svoje poročilo o društvenem delovanju v minolemu letu ter o drugi skupščini „Zaveze slov. učit. društev“.

Naj iz poročila nekaj povzamemo. Društvo je štelo 76 udov in mej temi celó 17 zastopnic ženskega spola, kar je poročilo pohvalno povdarjalo. Da bi pa kdo ne mislil, da je vže dovolj, ako k društvu le pristopi, opozarja poročilo na to, da imajo društveniki tudi dolžnosti izpolnosti, na kar je morda kdo kar pozabil. — V minolemu letu je odbor imel 4 seje, a društvo tri občna zborovanja, ki so bila prav lepo obiskovana, namreč pri prvem je bilo 39, pri drugem 40 in pri tretjem 43 udov. — Poročilo priporoča dalje, naj bi društveniki tudi v prihodnje skrbeli za primerno tvarino, ki naj bi se obravnavala pri občnih zborovanjih. —

Odbor se je bil resno poprijel naloge, spraviti „Zavezo“ k III. glavni skupščini v Gorico. Prej ko je povabil „Zavezo“, obrnil se je radi prostorov do slavn. predsedništva slovenske „Čitalnice“ v Gorici. V odgovor dobilo je društvo naše laskavo pismo predsednika „Čitalnice“, gosp. prof. Ant. Šantel-a, kateri mej drugim piše: „da Čitalnica Goriška rada prepusti svoje prostore v porabo učiteljski skupščini, ako bo se ta v Gorici obhajala, in da si bo štela v čast, sprejeti tako imenitno družbo v svojih prostorih.“ — Zbor je vzel tak odgovor z veseljem v znanje.

Na znani poziv g. Jan. Lego v Pragi radi kolegijalne vzajemnosti mej češkimi in slovenskimi učitelji pri potovanju, odzval se je odbor našega društva v zmislu, da tukajšnje učiteljstvo brez iz-

jeme stori svojo dolžnost, ako ga bode kedaj pohodil kateri čeških kolegov. — Slavni c. kr. okr. š. svet v Gorici izvolil je uslišati našega društva prošnjo ter bode odslej razpisoval učiteljske službe v „Popotnik-u“ mesto v „Soči.“ —

Poročilo se tudi spominja zloglasnih napadov na učiteljstvo in šolo ter povdarja, naj bode učiteljstvo složno mej seboj, zvezano v trdna društva, kajti le kot takim bode mogoče uspešno odbijati neosnovane, zlobne napade, naj pridejo od koder koli. — Poročilo končuje: Imejmo vedno pred nami geslo Onega, kateri je naš oče in zashitnik šole naše — namreč „viribus unitis“ — zmaga bode naša! —

Blagajnik g. Ant. Bajc poroča o denarnem stanju društva. Z ozirom na ugodno stanje, predlaga gosp. Fr. Vodopivec, c. kr. okr. šolski nadzornik, naj se ostanek vlaga v slovensko hranilnico v Gorici. — Vsakemu delegatu za potovanje v Celje se določi 12 gl. d.

Za pregledovalce računov se izvolijo gg. Orel, Furlani, Lovrenčič. — Oglasi se g. Iv. Mercina, c. kr. učitelj na vadnici, ter z ozirom na ugodna poročila o društvenem delovanju predlaga, da se odstopivšemu odboru izreče priznanje in zahvala, — kar zbor jednoglasno stori. —

G. Balič, predsednik odseku za izdajo „Opisa“ našega, se pritožuje, da opis prepočasi napreduje ter prosi, naj gre odslej hitreje, da bode odseku mogoče delo pričeti.

G. Fr. Bajt želi, da bi se izvršil zborov sklep radi produkcij v petju. Kakor kaže, stvar noče iti izpod rok in prepustilo se je tudi zdaj odboru, da kaj stori, ako bo mogoče.

G. Balič predlaga, naj bi se doseglo, da bi bil Praprotnik-ov „Abecednik“ sprejet v c. kr. zalogo šol. knjig. Dokler smo rabili „Začetnico“, dobila je vsaka šola precej iztisov za ubožne otroke, zdaj se ne dobi ničesar. — Gosp. Mercina bi to podpiral, a zdi se mu gotovo, da bi vsaka prošnja bilo zastoj. Treba si je pomagati drugače, n. pr. šole naj le sprejemajo darovane „Začetnice“, a naj jih zamenjajo pri knjigarjih za „Abecednike“. — Drugim udom se zdi ta nasvet tudi neizpeljiv, kajti „Začetnica“ se ne bode kmalu nikjer več rabila. — G. Medvešek predlaga, naj se prosi, da se dobi mesto „Začetnic“ več drugih, dražjih šol. knjig. — G. nadzornik pojasnjuje, da c. kr. zaloga šolskih knjig razdeli mej posamezne kronovine le čisti svoj dobiček in to po razmeri števila otrok. — G. predsednik prebere konečno odlok presl. c. kr. dež. šol sveta, kateri rešuje društveno ulogo radi znanih napadov v zmislu, da se bode učiteljstvo najbolje branilo napadom s točnim vršenjem svojih dolžnostij. —

V novo društveno vodstvo so bili izvoljeni gg. Tomaž Jug, Anton Bajc, Ambrož Poniž, Peter Medvešek in Matija Lovrenčič; kot namestnika pa Čopi in Zega. — Gosp. predsednik spominja se po-

roke Nj. ces. Visokosti Nadvojvode Fran Salvator-ja ž Nje ces. Visokostjo nadvojvodinjo Marijo Valerijo, hčerjo presv. cesarja našega ter predlaga, naj se izvoli deputacija, katera se pokloni g. c. kr. okr. glavarju da izreče imenom učiteljstva čestitko. Pooblasti se v to društven odbor.

Ravno tako predlaga gosp. predsednik, naj se izreče zahvala slav. vodstvu kmet. šole za prostore in priliko, ogledovati si uzorno umno gospodarstvo. Ta, kakor naslednji predlog g. Iv. Mercine, naj se naprosi slov. Čitalnica, da bi prepustila svoje prostore učit. društvu za zborovanje, da ne bode vedno le na enem kraju in ker je Čitalnica sredi mesta, kamor je mnogim udom ložeje priti — bila sta soglasno sprejeta.

Gosp. predsednik prebere še list g. Likar-ja, trgovca s pisarniškiimi potrebščinami v Gorici, v katerem listu se g. Likar, jedini slovenski trgovec te vrste v Gorici, ud našega društva, upokojen kolega naš, znan vnet rodoljub — zahvaluje za dosedanjo podporo ter se v prihodnje priporoča. — Kolikor večje zapreke se njemu stavijo od raznih strani, toliko bolj naj ga učiteljstvo podpira ne samó z naročili za se in za šolo, ampak priporoča naj ga slovenskemu občinstvu.

* * *

Po zborovanju ustanovil se je novi odbor sledeče: Gosp. Tomaž Jug, predsednik, — g. Mat. Lovrenčič, podpredsednik, — g. Ant. Bajc, denarničar, — g. Ambrož Poniž, pevovodja in g. P. Medvešek, tajnik. — —r.

S Tolminskega. (Društveno zborovanje.)

„Tolminsko učit. društvo“ imelo je 9. julija t. l. ob 3. uri popoldne svoje letno zborovanje. Udeležba bila je, kakor še nikdar prej, polnoštevilna. Dnevni red izvrševal se je v čast in v ponos zavednega učiteljstva na Tolminskem. Odborovo postopanje se je z navdušenjem in jednoglasno odobravalo, sosebno postopanje proti dvema pismoma, kojih zapopadek so bile priproste psovke dveh dosedanjih društvenih udov, kakor n. pr. lažnjivci, potuhnjenici, zlobni ljudje, sramujem se biti ud takega društva, čast in vest mi ne pustita sedeti pri takih tovariših itd.

Zborujoče učiteljstvo zahvalilo se je po deputaciji 5 udov preblagorodnemu gospodu glavarju za izključno slovensko uredovanje in občevanje z učiteljstvom, na obrambi učiteljev itd. Obljubil je učiteljstvu še na dalje svojo naklonjenost na podlagi postave in pravice. Po zborovanju podalo se je učiteljstvo v bližnje Volče ogledat si krasna spomenika, ki ju je društvo postavilo umrlima kolegama raj. g. Fajgelju in g. Kogoj-u. V miru naj počivata! Zbrano učiteljstvo izrazilo je svoje sožaljenje gospej udovi in ostali družini.

Društvo je spomenike slovesno izročilo slavnemu županstvu v Volčah v varstvo.

V priznanje pravega učiteljskega in narodnega

postopanja volil se je naukušeno in jednoglasno stari odbor. Predsednik društvu je And. Vertovec, podpredsednik Jožef Ivančič, tajnik Ivan Krajnik, blagajnik Josip Kenda, odbornik Krist Kogoj, namest-

nika Rakovšček Josip in Miklavčič Anton. — Mi želimo odboru, da bi tudi naprej tako neustrašeno deloval in branil čast društva, ter odbijal odločno napade na šolstvo in narodnost našo. ?

Dopisi in druge vesti.

Maribor. V nadaljevalni kmetijski tečaj na štarski vinorejski šoli v Mariboru so letos pozvani sledeči gg. učitelji: Moric Emerih iz Bizeljskega; Grah Tomaž iz Št. Jurija na j. ž.; Dobnik Jože od Sv. Florijana; Gajšek Šime iz Buč; Kóvačič Jakob od Sv. Trojice v Slovenskih goricah; Svetlin Josip iz Kamnice; Potočnik Leopold od Sv. Martina; Fistravec Jože iz Studenic; Sekirnik Šime iz Ptujске gore; Vezjak Josip od Sv. Vrbanja; Debelak Ivan iz Šmarja; Scheruga Josip iz Kitzecka; Luttenberger Ulrich iz Uebersbacha; Reichl Maks iz Voitsberga; Kratzer Anton iz Mitterdombacha; Resch Josip iz Št. Petra pri Gradcu ter absolvirani učiteljski pripravnik Peerz Rudolf.

Celi tečaj bode trajal 5 tednov, to je od 4. avgusta do 6. septembra. V tem času se bode 130 ur deloma metodično deloma praktično poučevalo. Poučujejo pa sledeči gospodje: ravnatelj g. Kalmann sadjerejo, kletarstvo ter vinorejo; pristav g. Knauer poljedelstvo; profesor g. Koprivnik uredbo šolskega vrta ter o škodljivcih in učitelj g. Stiegler o praktiki sploh.

R. K.

Z Dobrove pri Ljubljani. (Okrajna učiteljska konferencija za okolico ljubljansko, dné 16. julija 1890. l.) Ob 9. uri otvoril je okrajni šolski nadzornik gosp. Ivan Tomšič konferencijo ter določil svojim namestnikom gosp. Vinko Levstik-a. Zapisnikarjema sta bila izvoljena gospoda: Matija Rant in Jožef Novak.

Za tem je sledilo precej obširno poročilo gosp. okrajnega šolskega nadzornika o stanju ljudskega šolstva v našem okraju, iz katerega je bilo razvidno, da je z uspehi zadovoljen vkljub nekaterim pomanjkljivostim, katere so se še našle. A nadejati se je, da se bodo tudi te v prihodnje popravile, kakor se je vže do sedaj marsikaj na bolje obrnilo.

Na to se je določila učna tvarina iz realij za posamične razrede in oddelke na raznih kategorijah ljudskih šol z ozirom na dosedanje učne knjige in učne črteže. Poročevalci so bili: za jednorazrednice g. Jož. Gregorin; za dvorazrednice g. Fr. Kavčič; za trirazrednice g. Fr. Papler in za četverorazrednice g. Vinko Levstik. Svojo nalogo so vsi gg. poročevalci prav izborno rešili, kar potrjuje to, da so bili vsi referati brez debate in s pohvalo sprejeti. Tudi gospodičini Janja Miklavčič in Anka Pour ste svojo nalogo: „Kaj zahteva sedanja doba od učitelja gledé vzreje, oziroma šolske discipline?“ prav izvrstno rešili.

Prešlo se je k naslednji točki, k izberi učnih knjig in beril za šolsko leto 1890/91. Sprejele so se vse knjige, ki so se do sedaj rabile, tudi za prihodnje leto.

Iz poročila knjižničnega odbora posnamem le, da ima knjižnica 352 slovstvenih del v 649 zvezkih in da je bilo 229 glđ. 79¹/₂ kr. dohodkov, 211 glđ. 3 kr. stroškov, toraj 18 glđ. 76¹/₂ kr. prebitka. Potem, ko so se še nekatere knjige nasvetovale za nakup, bili so jednoglasno izvoljeni v knjižnični odbor gg.: Fr. Govekar, Fr. Galé, Jož. Janovsky in gspđ. Kristina Zadnikar.

V stalni odbor pa so bili izvoljeni tudi jednoglasno gg. Fr. Govekar, Jož. Gregorin, Fr. Kavčič in Fr. Papler.

Na to je gosp. okrajni šolski nadzornik zahvalil najprej g. okrajnega glavarja za njegovo prisotnost, vse gg. poročevalce in gdč. poročevalki za njihova poročila in nazadnje še vse druge zborovalce ter zaključil konferencijo s trikratnim „Slava“ na presvitlega cesarja, na kar se je zapela cesarska pesem.

Okoli 2. ure pa smo se sešli v gostilni „pri zvezdi“ k skupnemu obedu, katerega sta se udeležila razven 30 učiteljev tudi gospod okrajni glavar in gospod okrajni šolski nadzornik. Tukaj pa je sledila napitnica napitnici, dokler se nismo proti večeru prav veseli razšli. Jož. Novak, učit.

Iz logaškega okraja, meseca julija. — Letošnja uradna učiteljska konferencija tukajšnjega okraja se je vršila v 3. dan t. m. v Dolenjem Logatcu pod predsedstvom c. kr. okrajnega šolskega nadzornika in profesorja g. Vilibalda Zupančič-a. Namestnikoval je g. nadučitelj V. Ribnikar, a zapisnikovala sta po vskliku izvoljena gosp. nadučitelj Gasperin in gdč. učiteljica Hromeč. Razen vsako leto se ponavljajočih toček so poročali o izboru in razdeljenju tvarine pri pouku o realijah — izvzemši deško petrazrednico v Idriji — za vsako kategorijo ljudskih šol logaškega okraja gospodje: Dermelj, Bénédek, Punčuh, prostovolec Božič, Schuller, Peskovšek in gospodične: Janočna, Pavlin in Kolnik. Poročila o izboru tvarine so se bila precej ujemala le v načinu obravnave te tvarine — kar pravo za pravo ni spadalo k stvari — so bila mnjenja jako različna. Debatovalo se je torej v tej točki kaj živahno ter konečno sklenilo vso tvarino izročiti v pretres in poročilo pri prihodnji konferenciji v to izbrani enketi, obstoječi iz gg. nadučiteljev: Božič, Dermelj, Bénédek,

Požnel, Repič, Krno, Ribnikar, Žirovnik in Gasperin. — Tudi o znanem Ribnikar-jevem predlogu gledé kmetijskega pouka v naših šolah se je vnela obsirna debata. Razgovarjalo se je na dolgo in široko ter na posled sklenilo, da naj izda „društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega“ v zmislu omenjenega predloga sestavljeno navodilo, po katerem se bomo potem tudi po mogočnosti ravnali in skrbeli, da kmetijski pouk doseže v našem okraju ono stopinjo, katero vsled važnosti vže davno zasluži.

Iz nadzornikovega poročila smo povzeli, da učiteljstvo stori svojo dolžnost; le gledé neobvezne nemščine bi bilo želeli, da se poučuje bolj v zvezi s praktičnimi vajami, ker z golim prestavljanjem in slovnicinimi pravili se ne doseže niti to, kar se pričlo odmerjenem času in jako nedostatnih knjigah zahtevati more in sme. — Matrika naj se sestavi mesto po krstni knjigi po hišnih številkah; tednik lahko obsega več oddelkov ob enem; šolska nanzanila naj se razdeljuje po onih šolah, kjer je neredno obiskovanje, le po dvakrat ali trikrat na leto. — Uradnih dopisov c. kr. okr. šol. svet ne more v zmislu lanskega predloga kar naravnost šolskim voditeljstvom pošiljati, ako noče krajnih šolskih svetov v njih poslovanju žaliti. — Oziraje se na obilo prostih dni mej letom in oziraje dalje na to, da ima krajni šolski svet pravico ob posebnih prilikah vsako leto tri preste dni dovoliti, tudi visoki deželni šolski svet ni pritrđil lanskemu predlogu, da bi se praznovalo vernih duš dan, prve dni križevga tedna itd.

Pri tem zborovanju, kojega se je udeležil tudi domači predsednik krajn. šolsk. sveta, g. Mullay, planinski katehet g. Hiersche, pomožna učitelja gg. župnika Regen in Ferjančič, bilo je po mizah razstavljenih mnogo ličnih del iz šolske delarne dolenjelogaške. Čast g. Ribnikar-ju in njegovim marljivim učencem!

Pri skupnem obedu imeli smo v svojej sredi tudi predsednika c. kr. okr. šolsk. sveta g. Dell Cott-a, uda okr. šolsk. sveta notarja g. Gruntar-ja, okraj. zdravnika g. Sterger-ja in „Vrtčevega“ pesnika, g. Krek-a iz Cerknice.

Mej obedom došel nam je tudi telegrafičen pozdrav od naših tovarišev v beli Ljubljani baš ta dan zborujočih, kojim smo istim potom takoj odzdravili ter se proti večeru razšli z nado, da se v prihodnjem letu zopet polnoštevilno v Planini snidemo.

Na svidenje! —k.

Dunaj. 6. dne avgusta. Komaj sem dobil toliko odduška, da izpolnim svojo obljubo ter poročam v kratkem o našem tečaju. Delo in ogledovanje vzame nam ves dan — in skoraj onemogoči drugo delo, zlasti meni, ko vsled strugarstva po šoli skoraj pisati ne morem.

Kako smo se v Mariboru imeli, je „Popotnik“ itak vže kratko omenil. Dospevši iz Maribora v

Gradec dobili smo še jednega tovariša, g. Lapajne-ta iz Ribnice. Ko smo si ogledali znamenite stavbe, ulice in trge v mestu, odpeljali smo se k ribniku in tamkaj posedeli jedno uro; potem vrnilo smo se v mesto in prenočili v gostilni „Zum Löwen“. Zjutraj ob 5. uri bili smo vsi že na nogah in hiteli smo na grad, od koder smo ogledovali Gradec in prelepo njega okolico. Ob 7. uri odpeljali smo se proti Dunaju, kamor smo dospeli ob 1. uri popoldne. Ta večer prenočevali smo v hotelu „Höller“, Burggasse-Neubau, drugi dan pa smo si poiskali stanovanja. Dobili smo taista vsi (po dva in dva vkup) v bližini šole. Dne 19. julija ob 8. uri otvoril se je tečaj in sicer po podpredsednika društva „Verein zur Gründung und Erhaltung unentgeltlicher Knabenbeschäftigungs-Anstalten in Wien“ g. Blazinčič-u — ko je predsednik Alex. Riss vsled bolezni na deželi. Po običajnem pozdravu in predstavi pričeli smo delati. V tečaju nas je: iz Kranjske 15, Primorske 1, Štajerske 2, Češke 13, Moravske 3, Bukovine 1, Galicije 5, Šlezije 1, Avstrije nad Anizo 3 in Avstrijske pod Anizo 4, vkup 48 učiteljev. Gledé narodnosti je Nemcev 23, Slovencev 16, Čehov 4, Poljakov 4 in Rusinov 1. Vsak udeleženeec mora se učiti dveh v tečaju upeljanih ročnosti in sicer tako, da se vadi v jednej ročnosti dopoldne, v drugi popoldne. Dopoldne uči se kartonaže 17, rezbarije 14 in mizarstva 17; popoldne pa modeliranja 16, rezbarstva 16, mizarstva 14 in strugarstva 2. Slovenci učimo se tako: mizarstva 12, rezbarstva 14, modeliranja 2, kartonaže 2 in strugarstva 2.

Vsak dan ogledamo si kako zbirko, muzej ali drugo znamenito stavbo — v razstavi bili smo vže dvakrat — toda o tem poročam od doma, ko bodem imel več časa in mi roke ne bodo tako zmučene. Srčni pozdrav! V. R.

Litija. Dne 30. m. m. imeli smo učitelji litijskega šolskega okraja uradno učit. konferencijo, o kateri upam, da dobeste poročilo iz drugega peresa. Meni je poročati le, da smo na dan konferencije ustanovili „Učiteljsko društvo“ za litijski šolski okraj. Pravila, ki jih je prečital g. Ravnikar, so se odobrila. V kratkem se predlože visoki c. kr. vladi v potrdilo. Takoj na dan ustanovitve je pristopilo 25 učiteljev in učiteljic k novemu društvu. Nadejamo se, da k temu koristnemu društvu pristopijo še ostali kolegi in kolegije, kakor tudi drugi razumniki slovenski. Omeniti nam je, da bode društvo mej drugim skušalo s predavanjem povzdigniti kmetijstvo tega okraja — s posebnim ozirom na sadjarstvo. Ko se nam potrdé pravila, prične društvo precej s svojim delovanjem v korist šolstva in naroda. (Živio! novo društvo. Uredn.)

Ljubljana. Veselica slovenskih abiturijentov v Ljubljani vršila se je v vsakem obziru jako izvrstno. Udeležilo se je je okoli 100 abiturijentov iz

Ljubljane, Gorice, Trsta, Maribora, Celja, Novega Mesta, da celo iz tužnega Korotana (štirje) in dva brata Hrvata, katera sta se z veliko navdušenostjo vsprejela. Došla je tudi deputacija akad. društva „Slovenije“. Beseda, katere pokroviteljstvo je prevzel g. dr. J. Tavčar, obnesla se je tako sijajno, da zamorejo naši abiturijenti biti zares ponosni na uspeh, s katerim so vstopili v javno življenje.

(O d l i k o v a n j e.) C. kr. namestnik v Gradcu, Nj. vzviš. baron Kūbeck, dobil je red žel. krone I. vrste.

(O d l i k o v a n j e.) Presvitli cesar podelil je dež. šolsk. nadzorniku v Ljubljani, g. Smolej-u, povodom njegovega umirovljenja red zelezne krone tretje vrste.

(I m e n o v a n j e.) Ravnatelj na državni višji gimnaziji ljubljanski, g. Jožef Šuman, imenovan je

c. kr. dež. šolskim nadzornikom za Kranjsko. — Začasni vodja mariborskega semenišča, g. Karol Hribovšek, imenovan je kanonikom lavantinskega stolnega kapiteljna. Čestitamo!

(H i m e n.) Mestni učitelj v Ljubljani in bivši tajnik „Zaveze“, gos. Jakob Furlan se je dne 4. t. m. poročil z gospdč. Marijo Camloh. Naša pristrčna voščila!

Spremembe pri učiteljstvu. Gosp. Jožef Dobnik, učitelj pri Sv. Florijanu, dobil je nadučiteljsko službo v Ponikvi ob j. ž., gosp. Jožef Topolovšek, uč. v Svetini, pride k Sv. Miklavžu nad Laškim trgom. — Gospodičini podučiteljci Marija Trstenjak (v Ptujski okol.) in Adela Machnitsch pri Sv. Vidu, postali ste učiteljci na okoljski šoli v Ptuj. Gospdč. Ana Hufschmid nameščena je za učiteljico ženskih ročnih del v Št. Ilu v Sl. gor. — Gospdč. Anka Costa, učiteljica v Planini na Notranjskem se je službi odpovedala.

Raznoternosti.

[Šest doktoric v Parizu.] Pred nekaterimi dnevi bilo je v Parizu šest gospodičen promoviranih za doktorice pravilstva, mej njimi jedna Rumunka in jedna Rusinja.

[Učitelji-vojaki.] Radi surovega ravnanja z učitelji, ki so lansko jesen morali v Gothi upravljati vojaško službo, bili so — kakor poroča „Allg. deutsche Lehrer Ztg.“ — kaznovani: Jeden častnik s preteracijo v avancementu na 10 let, 2 podčastnika z 2 ozir. 1½ letno ječo v trdnjavi in 2 poddesetnika z 1½ letno — ozir. 10 mesečno ječo v trdnjavi.

Vabilo na prvo glavno skupščino „Učiteljskega društva za Kranjski

šolski okraj“ v 14. dan avgusta meseca t. l. ob 9. uri dopoldne v mestni dvorani Kranjski. Spored razpravam: 1. Ogovor predsednikov, 2. tajnikovo, 3. blagajnikovo poročilo, 4. volitev računskih presojevalcev, 5. poročilo povodovje, 6. „Okrajna učiteljska društva, poroča M. Kos, 7. pošamezni nasveti, 8. volitev društvenih odbornikov, 9. volitev delegatov k „Zavezi“. Odbor.

Listnica. Gradivo nam je to pot tako naraslo, da smo morali nekaj vže stavljenih dopisov odložiti. Naj nam ž. gg. dopisniki, ki pogrešajo svoje dopise, ne zamerijo. Vse pride. — *Tolminski:* Ne vemo kako bode. Sicer pa lepa hvala!

Razpis natečajev.

Št. 869.

Podučiteljsko mesto

na štirirazredni ljudski šoli v **Jarenini** z dohodki IV. plač. razreda in s prostim stanovanjem se umešča.

Prosilci naj svoje prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani **do konca meseca avgusta t. l.** predpisanim potom pri krajnem šolskem svetu v **Jarenini** vložijo.

Okr. šolski svet v Mariboru, dne 1. avg. 1890.

Predsednik: Hein s. r.

Št. 806.

Podučiteljska služba

na dvorazredni ljudski šoli v **Razvanju** z dohodki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem se definitivno umešča.

Prosilci naj svoje prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani **do konca meseca avgusta t. l.** krajnemu šolskemu svetu v **Razvanju** pošljejo.

Okr. šolski svet v Mariboru, dne 22. julija 1890.

Predsednik: Hein s. r.

Št. 380.

II.

Podučiteljska služba.

(Opetni razpis.)

V šolskem okraju Marenberškem se pričetkom zimskega tečaja umešča na četirirazredni ljudski šoli v **Marenbergu** jedno podučiteljsko mesto z dohodki po III. plačilnem razredu definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci naj svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, vložijo predpisanim potom **do 10. dne avgusta t. l.** pri krajnem šolskem svetu v **Marenbergu**.

Potrebno je znanje slovenkega jezika.

Okr. šolski svet v Marenbergu, 20. julija 1890.

Predsednik: F. Finetti s. r.

Ponudba.

Želim v enakej lastnosti z primerno službo menjati.

R a d v a n j e, 24. julija 1890.

Feliks Majcen, nadučitelj.

Vseбина. I. O materinščini na naših ljudskih šolah. (Konec.) (Za nagrado.) — II. Prirodopisni pouk v jednorazrednicah. (XII.) (H. Schreiner in J. Koprivnik.) — III. Značaji. (VI.) (Fr. Brežnik.) — IV. O šolskih reformah v Rusiji. — V. Slovtvo. — VI. Iz „Zaveze slov. učit. društev“. — VII. Društveni vestnik. — VIII. Dopisi in druge vesti. — IX. Raznoternosti. — X. Natečaji.